

निपाह भाइरस संक्रमण

निपाह भाइरस संक्रमण एक उदीयमान जन्तुजन्य रोग हो। फल खाने चमेरोहरू यस भाइरसका प्राकृतिक वाहक हुन्। यसलाई पहिलो पटक सन् १९९८-९९ मा मलेसिया र सिङ्गापुरमा सुँगुरपालकहरू र सुँगुरसँग नजिकको सम्पर्कमा रहेका मानिसहरूमा देखिएको महामारीको क्रममा पहिचान गरिएको थियो। यसले सुँगुर, घोडा, बाख्रा, भेडा, बिरालो र कुकुर लगायतका विभिन्न जनावरहरूलाई असर गर्न सक्छ। विगत दुई दशकमा बंगलादेश र भारतमा मानव निपाह भाइरस संक्रमणका धेरै महामारीहरू रेकर्ड गरिएका छन्।

सञ्चरणको तरिका

मानवमा हुने सङ्क्रमण मुख्यतया बिरामी जनावरहरूसँग उनीहरूको दूषित श्वासप्रश्वासका थोपाहरू, नाकको सिँगान र तन्तुहरूको प्रत्यक्ष सम्पर्कबाट सर्छ। यो सङ्क्रमित चमेरोको पिसाब, दिसा वा न्यालले दूषित भएको खाना, सामान्यतया फलफूल वा फलफूलका उत्पादनहरू (विशेष गरी काँचो खजूरको रस) खाँदा पनि सर्न सक्छ। सङ्क्रमित व्यक्तिसँग नजिकको सम्पर्कबाट हुने सङ्क्रमण पनि सम्भव छ, जुन बिरामीको परिवार र स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्रमा पनि देखिएको छ।

नैदानिक विशेषताहरू

बिरामीहरूमा लक्षण नदेखिन पनि सक्छ। प्रारम्भिक लक्षणहरूमा ज्वरो, टाउको दुखाइ, बान्ता, घाँटी दुखाइ र मांसपेशी दुखाइ जस्ता फलू-जस्ता लक्षणहरू समावेश हुन्छन्। अन्य लक्षणहरूमा रिङ्गटा लाग्नु, निद्रालु हुनु र चेतनाशक्तिमा कमी आउनु पर्दछन्। गम्भीर अवस्थाहरूमा निमोनिया, अप्ठ्यारो (seizure), इन्सेफलाइटिस, कोमा र मृत्यु जस्ता जटिलताहरू विकसित हुन सक्छन्। मृत्यु दर लगभग ४०% देखि ७५% सम्म छ। ती बिरामीहरू मध्ये जो तीव्र इन्सेफलाइटिसबाट बच्छन्, तिनीहरूमध्ये लगभग २०% लाई दीर्घकालीन स्नायुसम्बन्धी समस्याहरू हुन सक्छन्।

उपचार अवधि

लक्षणहरू सामान्यतया जोखिममा परेको लगभग ४-१४ दिनपछि देखिन थाल्छन्, तर यो ४५ दिनसम्म पनि हुन सक्छ।

व्यवस्थापन

हाल, निपाह भाइरस संक्रमणको कुनै विशेष उपचार र औषधि छैन। उपचारको मुख्य आधार सहायक हेरचाहमा सीमित छ।

रोकथाम

हाल निपाह भाइरस संक्रमणको रोकथामका लागि कुनै खोप उपलब्ध छैन।

निपाह भाइरसबाट प्रभावित स्थानहरूमा यात्रा गर्दा संक्रमणको जोखिम कम गर्न सर्वसाधारणले निम्न उपायहरू अपनाउनुपर्छ:

- जंगली जनावर वा बिरामी फार्मका जनावरहरू, विशेष गरी चमेरो, पाल्तु सुँगुर, घोडा, घरपालुवा र जङ्गली बिरालोहरूसँग सम्पर्कबाट बच्नुहोस्।
- चमेरोहरू बस्ने ठाउँहरूमा जानबाट जोगिनुहोस्।
- राम्रो व्यक्तिगत सरसफाइ अपनाउनुहोस्; तरल साबुन र पानीले बारम्बार हात धुनुहोस्, विशेष गरी जनावर वा तिनीहरूको दिसा/निस्कने पदार्थहरूसँग सम्पर्क गरेपछि, र बिरामीको हेरचाह गर्दा वा उनीहरूलाई भेट्न जाँदा।
- राम्रो खाद्य स्वच्छता अपनाउनुहोस्; फलफूलहरू खानुअघि राम्ररी धुने र बोक्रा ताछने गर्नुपर्छ। चमेरोले टोकेको जस्तो देखिने वा भुइँमा भेटिएका फलफूलहरू खानु हुँदैन। काँचो खजूरको रस, टोड्डी वा अन्य जुस पिउनबाट जोगिनुहोस्।

जनावर वा तिनीहरूको तन्तुहरू सम्हाल्नुपर्ने मानिसहरूले पन्जा र अन्य उपयुक्त सुरक्षात्मक कपडा लगाउनुपर्छ। शंकास्पद वा पुष्टि भएको संक्रमण भएका बिरामीहरूको हेरचाह गर्ने स्वास्थ्यकर्मीहरूले सधैं उपयुक्त संक्रमण रोकथाम र नियन्त्रणका उपायहरू लागू गर्नुपर्छ।

थप स्वास्थ्य जानकारीको लागि, कृपया स्वास्थ्य सुरक्षा केन्द्रको वेबसाइटमा जानुहोस् www.chp.gov.hk

अनुवादित संस्करण सन्दर्भको लागि मात्र हो। अनुवादित संस्करण र अङ्ग्रेजी संस्करण बीचको भिन्नता भएमा, अङ्ग्रेजी संस्करण प्रबल हुनेछ।

Translated version is for reference only. In case of discrepancies between translated version and English version, English version shall prevail.

२४ फेब्रुअरी २०२६ मा संशोधित (Revised on 24 February 2026)